

'Neş'e kavganın musikisidir'

Yapı Kredi Yayınları'nın 5000. kitabı olarak raflara çıkan 'Nâzım'ın Cep Defterlerinde Kavga, Aşk ve Şiir Notları' memleket şairi Nâzım'ın mahpushane yıllarına ışık tutuyor. Kitabı, editörü Handan Durgut ve YKKS Genel Müdürü Tülay Güngen ile konuştuk

5000. kitap özel kutusuyla raflarda.

EMRAH KOLUKISA

■ "Nâzım'ın Cep Defterlerinde Kavga, Aşk ve Şiir Notları" başlıklı derleme kitap için nasıl bir çalışma sürdürdünüz ve ne kadarlık bir sürede kitap hazırlandı?

Handan Durgut: Piraye Koleksiyonu Çalışma Grubu olarak "Nâzım'ın Cep Defterlerinde Kavga, Aşk ve Şiir Notları (1937-1942)" kitabı için ilk toplantımızı 2014 Ağustos ayında yaptık. Elimizde sadece defterler vardı ama hangi döneme ait olduklarını bilmiyorduk. Eski Türkçe notların transliterasyonları geldikçe dönemler netleşmeye başladı. PDF'lerdeki okunaksız notları okumaya, bağlantılar kurmaya başladık. Her hafta en az bir kez bir araya gelip keşiflerimizi paylaştık; yüzü aşkın kitaba, belgeye başvurduk. Defterleri dönem sırasına koyduktan sonra ilk defterden başlayarak sayfa sayfa notların neye istinaden tutulduğunu çözmeye koyulduk. İsimlerin kimliğini, olayların öncesini, sonrasını açıklamak gerekti. Zeki, Şahap kimdi? İkramiye, şahitlik sözcükleri ne anlama geliyordu? "Şifre içtimamız" notuyla Nâzım Hikmet ne demek istemiş olabilirdi? 36 sayfalık ilk defter üstüne çalışmamız gösterdi ki, bir "zeyl" şarttı. Önce işte "2 forma fazla fazla yeter" di, sonra defterler peyderpey okunduğu ve müzakerelerden Müşir'in tamimine, müddetnmeden Paşa Dayı'ya mektuba, istidalara, iddianamelere onlarca belgenin de katkısıyla bizim, sairin "Simavne Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanına Zeyl Milli Gurur" undan mühlhem "zeyl"imiz, 300 sayfalık "Zeyl" oldu!

■ Bu çalışma "Piraye Koleksiyonu"ndan yapılan dördüncü tıpkıbasım... Başka tıpkıbasımlar için hâlâ malzeme var mı aynı koleksiyonda?

Handan Durgut: Bugün Nâzım'ın şiirlerinden, mektuplarından, resimlerinden haberdarsak, öncelikle Piraye'nin takdir edilesi saklama, hatırlama "sağlama" olarak saklama hasleti, devamında da oğlu Memet Fuat'ın değerbilirliği, titizliği ve yazar/yayımcı sorumluluğu sayesinde. Ve evet, çoğu Memet Fuat tarafından yayına hazırlanmış ve yayımlanmışsa da, Memet Fuat'ın "Bunu basmak çılgın yayımcı ister" dediği defterleri gibi hâlâ gün yüzüne çıkmayı bekleyen malzeme vardır Piraye Koleksiyonu'nda.

■ Her biri Nâzım'ın mahpushanelerde doldurduğu bu defterler ne anlatıyor bize, şaire ve şiirine dair?

Handan Durgut: Uсталığı, sistemli yaratıcı çalışmasını, davalar süresin-

Cankın Cezaevi 1940 (Fotoğraf Piraye Koleksiyonu'ndan alınmıştır).

1937-1942 arası İstanbul defterinden.

Nâzım'ın gemi çizimlerine bir örnek.

ce şaşkınlığını, sanıklara yönelik esirgeyiciliğini, masumiyetini kesin inancını, insanlığını apaçık görüyorsunuz bir kez daha. Fazlası var: Dönemi, koşulları, özellikle ona, o Nâzım Hikmet olduğu için, ondan nasıl korkulduğunu, ona nasıl zorbalık edildiğini görüyorsunuz. Bütün bu baskıya, eziyete, akıl almaz kumpasa rağmen kavgada, aşkta, şiirde sahiçliğini, ümidini... Siz de mırıldanıyorunuz, size hatırlatıyor: "Neş'e kavganın musikisidir"...

■ Defterlerde Nâzım'ın çizimlerine

de rastlıyoruz. Desen çalışmalarına da bir hayli zaman ayırıyor değil mi?...

Handan Durgut: Piraye'ye Bursa Cezaevi'nden 1933'te gönderdiği mektuplardan da biliyoruz ki, Nâzım resimle de uğraşır. Piraye'den büyüterek yapmak üzere bir fotoğrafını istiyor. Memet Fuat'ın tanıklığına göre Nâzım Hikmet'in eli hiç durmazmış; onun, okuduğu kitabın sayfalarına bile çizimler yaptığını belirterek "Bu herhalde bir düşünme yolu" der. Birinci Defter'in sayfalarındaki gemi desenleri mesela... İspanya İç Savaşı sürüyor, Madrid kapısında dövüşmemenin kahrolası acısıyla "Karanlık Kar Yağıyor" şiirini yazmamış henüz, öncesinde aklında, -bu defterin sayfalarını adıyla doldurduğu- "Talihsiz Yusuf'un gemisiyle Barselon'a seyahat üstüne şiir yazmak var. İleride Çankırı'da kaldıkları cezaevi odasını da çizecektir. Uzun süreli cezaevi yıllarında birçok yağlıboya resim, cezaevindeki insanların birçoğuyla ilgili bir dizi desen çalışması da yapacaktır.

■ YKY 5000. kitaba ulaştı... Bir yayınevi için azımsanmayacak bir sayı... Neler söyleyeceksiniz bu konuda?

Tülay Güngen (Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Genel Müdürü): Öncelikle Yapı Kredi Yayınları olarak 5000. başlıkta kitabımızı basmanın heyecanı ve gururu içinde olduğumuzu belirtmek isterim. Bu gurur tabii ki sadece bizim değil, yazarından çevirmenine, çizirine, matbaacısından dağıtımına kadar tüm iş ortaklarını-

zın bu başarıda payı var. Biz her zaman Türkiye'den ve dünyadan titizlikle seçilmiş yapıtları okurlarına titizlikle sunmak için çalışan bir yayınevi olduk. Bugün Yapı Kredi Yayınları'na bakmadan, bu kitaplardan yararlanmadan, sadece Türk edebiyatına değil, dünya edebiyatına, sanatına ve felsefesine ilişkin bir araştırma yapmak mümkün değil. Yapı Kredi Yayınları, 1945'te Doğan Kardeş dergisi ve kitaplarıyla başlayan köklü bir yayıncılık geleneğinin günümüzdeki temsilcisidir. Ulysses, Niteliksiz Adam, Gecenin Sonuna Yolculuk gibi çeviriler, özel diziler, yazarların toplu eserleri, şehir monografileri, felsefe, tarih, sanat, şiir, edebiyat, çocuk kitapları, Harry Potter'lar, çizgi romanlar gibi farklı konularda her yıl onlarca yeni, yüzlerce tekrar baskı kitap yayımlıyoruz. 1000. Kitabımız Alosnâme'yi 1999'da, 2000. Kitabımız İbn Battûta Seyahatnamesi'ni 2004'te, 3000. Kitabımız Kazım Karabekir'in Günlükleri'ni 2009'da, 4000. Kitabımız Yaşar Kemal'in Çocuklar İnsandır'ını ise 2013 yılında yayımladık. Ve şimdi de 5000. kitabımız "Nâzım'ın Cep Defterlerinde Kavga, Aşk ve Şiir Notları" nı yayımlamanın gururunu yaşıyoruz. Bundan sonra da ülkemizin kültür âlemine, sanat dünyasına, düşünce hayatına sunacağımız daha pek çok kitap var hayalimizde. Çünkü biliyoruz ki her kitap bir hayaldir ve bir yayınevi de hayal kurduğu ve bu hayaller için çalıştığı sürece yaşar.